

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

26.05.2022 № 906-36
на № 141/0/26-22 від 03.05.2022

**Судді Касаційного
господарського суду
Погребняку В.Я.**

Шановний Володимире Яковлевичу !

У відповідь на Ваш лист № 141/0/26-22 від 3 травня 2022 року надсилаю обґрунтований науковий висновок щодо наступних питань:

1. Як співвідносяться поняття «зобов'язання» (частина 1 статті 509 ЦК), «господарське зобов'язання» (частина 1 статті 173 ГК України), «грошове зобов'язання» (абз. 4 частини 1 статті 1 КУзПБ) у взаємозв'язку з поняттями «вимога» (частина 2 статті 530 ЦК України), «вимоги кредитора» (абз. 10 частини 1 статті 1, частина 3 статті 34 КУзПБ), «вимогами до боржника» (абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КузПБ (в редакції Закону № 728-IX))?

2. В якому значенні вживається термін «вимога» у нормі абзацу сьомого пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-IX)?

3. Яким відповідно до ЦК України та ГК України є момент виникнення вимоги кредитора? Чи змінює момент вимоги кредитора заміна кредитора в зобов'язанні?

4. Якою є правова природа мораторію (недопущення відкриття провадження у справі про банкрутство за заявою кредитора) відповідно до

абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КузПБ (в редакції Закону № 728-IX))?

5. Чи має бути наявним причинно-наслідковий зв'язок між встановленням Кабінетом Міністрів України карантину з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19 та неспроможністю боржника виконати свої грошові зобов'язання, строк виконання яких настав? Чи поширюється заборона на відкриття провадження у справах про банкрутство боржників юридичних осіб за вимогами до боржника, що виникли з 12.03.2020 тільки на ті випадки, коли неплатоспроможність боржника обумовлена пандемією та/або є її наслідком, чи така заборона є абсолютною і поширюється на усі випадки неплатоспроможності боржника, в тому числі викликані умисним невиконанням боржником своїх зобов'язань перед кредитором?

6. Чи застосовується норма абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КузПБ (в редакції Закону № 728-IX) за наявності підстав для повернення заяви про відкриття провадження у справі (частина перша статті 38 КУзПБ) або відмови у відкритті провадження у справі (частина шоста статті 39 КУзПБ)?

7. Яке процесуальне рішення приймає суд згідно абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-IX):

а) відмовляє у прийнятті заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство (частина перша статті 37 КУзПБ)?

б) повертає заяву про відкриття провадження у справі (частина перша статті 38 КУзПБ)?

в) відмовляє у відкритті провадження у справі (частина шоста статті 39 КУзПБ)?

8. Які правила дії у часі норми абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (щодо недопущення відкриття провадження у справі про банкрутство боржників – юридичних осіб за заявою кредиторів за вимогами до боржника, що виникли з 12.03.2020) з огляду на те, що розділ

«Прикінцеві та перехідні положення» доповнені пунктом 1-2 відповідно до Закону України «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо недопущення зловживань у сфері банкрутства на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби COVID-19» від 18.06.2020 № 728-IX, а Законом України від 14.12.2021 № 1944-IX «Про внесення змін до розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу України з процедур банкрутства» абзац сьомий виключено?

Додаток: науковий висновок – 14 сторінок.

**Д.ю.н., професор, член
Науково-консультативної ради
Верховного Суду**

Євген ХАРИТОНОВ

НАУКОВИЙ ВИСНОВОК

(щодо звернення Судової палати для розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду про підготовку наукового висновку у справі № 910/10741/21)

Науковий висновок був підготовлений за результатами аналізу норм Конституції України, Цивільного кодексу України інших нормативно-правових актів, а також практики застосування законодавства, яке регулює відповідні відносини, а також результатів сучасних наукових досліджень.

Розглянувши надане звернення Судової палати для розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду про підготовку наукового висновку у справі № 910/10741/21, виходячи із власних поглядів та сучасного рівня розвитку науки, не заперечуючи та не стверджуючи наведені у зверненні та доданих документах обґрунтування, зазначаємо, що при вирішенні визначеного кола питань варто врахувати наступне.

1. Як співвідносяться поняття «зобов'язання» (частина 1 статті 509 ЦК), «господарське зобов'язання» (частина 1 статті 173 ГК України), «грошове зобов'язання» (абз. 4 частини 1 статті 1 КУЗПБ) у взаємозв'язку з поняттями «вимога» (частина 2 статті 530 ЦК України), «вимоги кредитора» (абз. 10 частини 1 статті 1, частина 3 статті 34 КУЗПБ), «вимогами до боржника» (абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КуЗПБ (в редакції Закону № 728-IX))?

Відповідно ч.1 статті 509 Цивільного кодексу України зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від вчинення певної дії (негативне зобов'язання), а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Відповідно до ч.1 статті 173 Господарського кодексу України господарським визнається зобов'язання, що виникає між суб'єктом господарювання та іншим учасником (учасниками) відносин у сфері господарювання з підстав, передбачених Господарським кодексом, в силу якого один суб'єкт (зобов'язана сторона, у тому числі боржник) зобов'язаний вчинити певну дію господарського чи управлінсько-господарського характеру на користь іншого суб'єкта (виконати роботу, передати майно, сплатити гроші, надати інформацію тощо), або утриматися від певних дій, а інший суб'єкт (управнена сторона, у тому числі кредитор) має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку. При цьому відповідно до ст. 174 Господарського кодексу України Господарські зобов'язання можуть виникати: безпосередньо із закону або іншого нормативно-правового акта, що регулює господарську діяльність; з акту управління господарською діяльністю; з господарського договору та інших угод, передбачених законом, а також з угод, не передбачених законом, але таких, які йому не суперечать; внаслідок заподіяння шкоди суб'єкту або суб'єктом господарювання, придбання або збереження майна суб'єкта або суб'єктом господарювання за рахунок іншої особи без достатніх на те підстав; у результаті створення об'єктів інтелектуальної власності та інших дій суб'єктів, а також внаслідок подій, з якими закон пов'язує настання правових наслідків у сфері господарювання.

Відповідно до абз. 4 частини 1 статті 1 КУЗПБ грошове зобов'язання - зобов'язання боржника сплатити кредитору певну грошову суму відповідно до цивільно-правового правочину (договору) та на інших підставах, передбачених законодавством України. До грошових зобов'язань належать також зобов'язання щодо сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне та інше соціальне страхування; зобов'язання, що виникають внаслідок неможливості виконання зобов'язань за договорами зберігання, підряду, найму (оренди), ренти тощо та які мають бути виражені у грошових одиницях. До складу

грошових зобов'язань боржника, у тому числі зобов'язань щодо сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне та інше соціальне страхування, не включаються неустойка (штраф, пеня) та інші фінансові санкції, визначені на дату подання заяви до господарського суду, а також зобов'язання, що виникли внаслідок заподіяння шкоди життю і здоров'ю громадян, зобов'язання з виплати авторської винагороди, зобов'язання перед засновниками (учасниками) боржника - юридичної особи, що виникли з такої участі. Склад і розмір грошових зобов'язань, у тому числі розмір заборгованості за передані товари, виконані роботи і надані послуги, сума кредитів з урахуванням відсотків, які зобов'язаний сплатити боржник, визначаються на день подання до господарського суду заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство, якщо інше не встановлено цим Кодексом. При поданні заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство розмір грошових зобов'язань визначається на день подання до господарського суду такої заяви.

З огляду на зазначене, враховуючи те, що «сфера, в якій застосовується термін “зобов'язання”, поступово розширюється... За таких умов виникає потреба в класифікації зобов'язань як міжгалузевого (загальноправового) на види за критерієм галузі права, норми якої поширюються на відповідні зобов'язання. У сфері цивільного права доцільно було б говорити про цивільно-правові зобов'язання»¹, правильною відповіддю на питання звернення «Як співвідносяться поняття «зобов'язання» (частина 1 статті 509 ЦК), «господарське зобов'язання» (частина 1 статті 173 ГК України), «грошове зобов'язання» (абз. 4 частини 1 статті 1 КУЗПБ) у взаємозв'язку з поняттями «вимога» (частина 2 статті 530 ЦК України), «вимоги кредитора» (абз. 10 частини 1 статті 1, частина 3 статті 34 КУЗПБ), «вимогами до боржника» (абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КуЗПБ (в

---

¹ Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: [в 4 т.] / А.Г. Ярема, В.Я. Карабань, В.В. Кривенко, В.Г. Ротань. – Т.1 – К А.С.К.; Севастополь. Ін-т юрид. дослідж., 2004 – 928 с., с. 137

редакції Закону № 728-ІХ))?» вважаємо - «Як окремі поняття, що не виключає в окремих випадках, зокрема (але не виключно), перетинання між собою та охоплення одне одним».

2. В якому значенні вживається термін «вимога» у нормі абзацу сьомого пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-ІХ)?

Абзац сьомий пункту 1-2 розділу "Прикінцеві та перехідні положення" КУзПБ виключено на підставі Закону № 1944-ІХ від 14.12.2021

Відповідно до абзацу сьомого пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-ІХ) було зокрема, встановлено, що тимчасово, на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19, та протягом 90 днів з дня скасування карантину не допускається відкриття проваджень у справах про банкрутство боржників - юридичних осіб за заявою кредиторів за вимогами до боржника, що виникли з 12 березня 2020 року.

З огляду на зазначене, правильною відповіддю на питання звернення «В якому значенні вживається термін «вимога» у нормі абзацу сьомого пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-ІХ)?» вважаємо:

«При визначенні значення терміну «вимога» у нормі абзацу сьомого пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-ІХ) в процесі розгляду конкретних справ варто виходити з наступного. «Нерідко цивільне (суб'єктивне) право характеризується через так звану «тріаду» можливостей. Згідно з цією характеристикою володіння суб'єктивним правом означає для уповноваженої особи:

- 1) можливість поводитися певним чином;
- 2) можливість вимагати певної поведінки від інших суб'єктів цивільного права;

3) можливість звернутися у необхідних випадках до суду та інших органів, що мають юрисдикцію у цивільних справах, за захистом порушеного права... Разом із тим, розгляд змісту цивільного права через «тріаду можливостей» зараз виглядає дещо архаїчним. Адже з сучасного розуміння суті приватного права випливає, що приватна особа може вчиняти будь-які дії, крім тих, що прямо заборонені законом, а отже зникає основа для визначення кола дій, які можуть бути здійснені, так само, як і для вимог певної поведінки від інших осіб»².

Також «зміст суб'єктивного права виражається в трьох правомочностях:

1) праводія, тобто право уповноваженої особи на певні дії. Наприклад, особа, що володіє правом власності на річ, має можливість користуватися нею, продати, подарувати. Або обвинувачений, володіючи правом на захист, має можливість надавати свідчення, заявляти клопотання, наводити різні аргументи на свій захист тощо;

2) правовимога, тобто право уповноваженої особи вимагати певної поведінки від інших осіб. Наприклад, володар права власності на земельну ділянку має право зажадати від сусідів не перешкоджати йому в користуванні ділянкою, не забруднювати і не затінювати її;

3) праводомагання, тобто право уповноваженої особи звернутися до державних органів за захистом своїх порушених прав (з позовною заявою в суд, зі скаргою в адміністративні органи тощо).

Іноді до цих трьох правомочностей додається правокористування, але, по суті, воно зливається з праводією»³.

До того «правомочність на чужі дії (правовиконання), інакше: право вимоги відповідного поведінки від правозобов'язаної особи, тобто можливість зацікавленої особи вимагати від зобов'язаного суб'єкта виконання

---

² Харитонов Є.О. Цивільні правовідносини: моногр. / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – 2-ге видання, перероб. і доп. – Одеса: Фенікс, 2011. – 456с. – с.123

³ Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник / Н.М. Крестовська, Л.Г. Матвєєва. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 433 с.

покладених нею обов'язків (наприклад, вимагати сплату боргу, передавати майно, відшкодувати недоїмки з податку та ін.)»⁴.

При цьому «за своє життя особа набуває цілу низку особистих немайнових та майнових прав, але цінність вони мають лише тоді, коли їх можна здійснити. Здійснення суб'єктивних цивільних прав — це процес реалізації уповноваженою особою повноважень, які входять до змісту конкретного суб'єктивного права для досягнення певного результату»⁵. Також «суб'єктивне право дає своєму власнику можливість певної дозволеної поведінки, одночасно пов'язуючи зобов'язану особу необхідністю належної поведінки. **Сама по собі поведінка є реалізацією суб'єктивного права, і не слід плутати міру (або правило) поведінки із самою поведінкою**»⁶.

3. Яким відповідно до ЦК України та ГК України є момент виникнення вимоги кредитора? Чи змінює момент вимоги кредитора заміна кредитора в зобов'язанні?

З огляду на відповідь на питання 2 звернення, правильною відповіддю на питання звернення «Яким відповідно до ЦК України та ГК України є момент виникнення вимоги кредитора? Чи змінює момент вимоги кредитора заміна кредитора в зобов'язанні?» вважаємо:

«Оскільки «сама по собі поведінка є реалізацією суб'єктивного права, і не слід плутати міру (або правило) поведінки із самою поведінкою»⁷ то варто розрізняти момент виникнення права вимоги та момент виникнення вимоги.

Так відповідно ст.11 Цивільного кодексу України цивільні права та обов'язки виникають із дій осіб, що передбачені актами цивільного законодавства, а також із дій осіб, що не передбачені цими актами, але за аналогією породжують цивільні права та обов'язки. Підставами виникнення

---

⁴ Скакун О.Ф. Теория государства и права: Учебник. – Харьков: Консум; Ун-т внутр. Дел, 2000. -704с., с. 383.

⁵ Цивільне право України: Підручник: у 3 кн.. Кн.1/За ред. Є.О. Харитонова, А.І. Дришлюка. – Одеса: Юридична література, 2005. -528с. - С.355.

⁶ Цивільне право України: Підручник: у 3 кн.. Кн.1/За ред. Є.О. Харитонова, А.І. Дришлюка. – Одеса: Юридична література, 2005. -528с. - С.349.

⁷ Цивільне право України: Підручник: у 3 кн.. Кн.1/За ред. Є.О. Харитонова, А.І. Дришлюка. – Одеса: Юридична література, 2005. -528с. - С.349.

цивільних прав та обов'язків, зокрема, є: 1) договори та інші правочини; 2) створення літературних, художніх творів, винаходів та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності; 3) завдання майнової (матеріальної) та моральної шкоди іншій особі; 4) інші юридичні факти. Цивільні права та обов'язки можуть виникати безпосередньо з актів цивільного законодавства. У випадках, встановлених актами цивільного законодавства, цивільні права та обов'язки виникають безпосередньо з актів органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим або органів місцевого самоврядування. У випадках, встановлених актами цивільного законодавства, цивільні права та обов'язки можуть виникати з рішення суду. У випадках, встановлених актами цивільного законодавства або договором, підставою виникнення цивільних прав та обов'язків може бути настання або ненастання певної події.

При цьому згідно ч.1 ст.12 Цивільного кодекс України особа здійснює свої цивільні права вільно, на власний розсуд. «Способи здійснення суб'єктивних цивільних прав поділяються на: фактичні і юридичні. Під фактичними способами слід розуміти дії, які, як правило, не є юридично значущими, наприклад, коли особа фактично проживає в будинку, чим здійснює своє право власності на нього. Юридичними способами слід вважати юридично значущі діяння, наслідком яких є виникнення, зміна чи припинення правовідносин. Це, зокрема, укладення різноманітних правочинів, створення авторського твору, виявлення скарбу тощо»⁸.

У зв'язку із зазначеним момент виникнення права вимоги пов'язується із юридичним фактом (юридичним складом), який є підставою виникнення суб'єктивного цивільного права (як «виду та міри **можливої** (або дозволеної) поведінки суб'єкта права, встановленої юридичними нормами для задоволення його інтересів та такої, що забезпечується державою»⁹) а

---

⁸ Цивільне право України: Підручник: у 3 кн.. Кн.1/За ред. Є.О. Харитонова, А.І. Дришлюка. – Одеса: Юридична література, 2005. -528с. - С.356.

⁹ Скакун О.Ф. Теория государства и права: Учебник. – Харьков: Консум; Ун-т внутр. Дел, 2000. -704с., с. 381.

безпосередньо вимогою є спосіб **реального** здійснення суб'єктивних цивільних прав (фактичні і юридичні дії).

Оскільки «суб'єктивне право тому так і називається, оскільки воно належить конкретній особі»¹⁰, то суб'єктивне право виникає в нового кредитора окремо. Також оскільки вимога (спосіб реального здійснення суб'єктивних цивільних прав (фактичні і юридичні дії)) здійснюється конкретним суб'єктом, то моментом вимоги є реальне здійснення суб'єктивних цивільних прав новим кредитором.

4. Якою є правова природа мораторію (недопущення відкриття провадження у справі про банкрутство за заявою кредитора) відповідно до абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КузПБ (в редакції Закону № 728-IX)?

З огляду на відповіді на питання 2,3 звернення, правильною відповіддю на питання звернення «Якою є правова природа мораторію (недопущення відкриття провадження у справі про банкрутство за заявою кредитора) відповідно до абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КузПБ (в редакції Закону № 728-IX)?» вважаємо:

«Правова природа мораторію (недопущення відкриття провадження у справі про банкрутство за заявою кредитора) відповідно до абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КузПБ (в редакції Закону № 728-IX) полягає у відстроченні в реалізації права».

5. Чи має бути наявним причинно-наслідковий зв'язок між встановленням Кабінетом Міністрів України карантину з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19 та неспроможністю боржника виконати свої грошові зобов'язання, строк виконання яких настав? Чи поширюється заборона на відкриття провадження у справах про банкрутство боржників юридичних осіб за вимогами до боржника, що виникли з 12.03.2020 тільки на ті випадки, коли неплатоспроможність боржника

---

¹⁰ Цивільне право України: Підручник: у 3 кн.. Кн.1/За ред. Є.О. Харитонова, А.І. Дришлюка. – Одеса: Юридична література, 2005. -528с. - С.348.

обумовлена пандемією та/або є її наслідком, чи така заборона є абсолютною і поширюється на усі випадки неплатоспроможності боржника, в тому числі викликані умисним невиконанням боржником своїх зобов'язань перед кредитором?

Відповідно до абзацу сьомого пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-IX) було зокрема, встановлено, що тимчасово, на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19, та протягом 90 днів з дня скасування карантину не допускається відкриття проваджень у справах про банкрутство боржників - юридичних осіб за заявою кредиторів за вимогами до боржника, що виникли з 12 березня 2020 року.

Правильною відповіддю на питання звернення «Чи має бути наявним причинно-наслідковий зв'язок між встановленням Кабінетом Міністрів України карантину з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19 та неспроможністю боржника виконати свої грошові зобов'язання, строк виконання яких настав? Чи поширюється заборона на відкриття провадження у справах про банкрутство боржників юридичних осіб за вимогами до боржника, що виникли з 12.03.2020 тільки на ті випадки, коли неплатоспроможність боржника обумовлена пандемією та/або є її наслідком, чи така заборона є абсолютною і поширюється на усі випадки неплатоспроможності боржника, в тому числі викликані умисним невиконанням боржником своїх зобов'язань перед кредитором?» вважаємо: «Поширення заборони на відкриття провадження у справах про банкрутство боржників юридичних осіб за вимогами до боржника, що виникли з 12.03.2020, не пов'язується законодавцем із обумовленістю та або необумовленістю неплатоспроможності боржника пандемією та/або її наслідками».

6. Чи застосовується норма абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КузПБ (в редакції Закону № 728-IX) за наявності

підстав для повернення заяви про відкриття провадження у справі (частина перша статті 38 КУзПБ) або відмови у відкритті провадження у справі (частина шоста статті 39 КУзПБ)?

Відповідно до абзацу сьомого пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-ІХ) було зокрема, встановлено, що тимчасово, на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19, та протягом 90 днів з дня скасування карантину не допускається відкриття проваджень у справах про банкрутство боржників - юридичних осіб за заявою кредиторів за вимогами до боржника, що виникли з 12 березня 2020 року.

Правильною відповіддю на питання звернення «Чи застосовується норма абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КузПБ (в редакції Закону № 728-ІХ) за наявності підстав для повернення заяви про відкриття провадження у справі (частина перша статті 38 КУзПБ) або відмови у відкритті провадження у справі (частина шоста статті 39 КУзПБ)?» вважаємо: «Абзац сьомий пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-ІХ) не містив обмежень щодо застосування норми абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КузПБ (в редакції Закону № 728-ІХ) за наявності підстав для повернення заяви про відкриття провадження у справі (частина перша статті 38 КУзПБ) або відмови у відкритті провадження у справі (частина шоста статті 39 КУзПБ)».

7. Яке процесуальне рішення приймає суд згідно абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-ІХ):

а) відмовляє у прийнятті заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство (частина перша статті 37 КУзПБ)?

б) повертає заяву про відкриття провадження у справі (частина перша статті 38 КУзПБ)?

в) відмовляє у відкритті провадження у справі (частина шоста статті 39 КУзПБ)?

Відповідно до абзацу сьомого пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-ІХ) було зокрема, встановлено, що тимчасово, на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19, та протягом 90 днів з дня скасування карантину не допускається відкриття проваджень у справах про банкрутство боржників - юридичних осіб за заявою кредиторів за вимогами до боржника, що виникли з 12 березня 2020 року.

Правильною відповіддю на питання звернення «Яке процесуальне рішення приймає суд згідно абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-ІХ):

а) відмовляє у прийнятті заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство (частина перша статті 37 КУзПБ)?

б) повертає заяву про відкриття провадження у справі (частина перша статті 38 КУзПБ)?

в) відмовляє у відкритті провадження у справі (частина шоста статті 39 КУзПБ)?» вважаємо: «Згідно абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (в редакції Закону № 728-ІХ) суд приймає процесуальне рішення щодо недопущення відкриття проваджень у справах про банкрутство боржників - юридичних осіб за заявою кредиторів за вимогами до боржника, що виникли з 12 березня 2020 року, враховуючи при цьому, що на стадії встановлення юридичної основи справи «правозастосовець обирає галузь, інститут і норму або принцип права, які регулюють ці суспільні відносини, перевіряє достовірність тексту норм та принципів права, їх межі дії в часі, просторі і за колом осіб, з'ясовує зміст юридичних приписів, кваліфікує ситуацію, що вимагає вирішення, тобто дає їй юридичну оцінку. Юридична кваліфікація — це процес встановлення формально-юридичного зв'язку між фактичними обставинами справи та обраними нормами або принципом права». На стадії рішення справи і документального оформлення ухваленого рішення «ухвалюється рішення і створюється правозастосовчий акт». При

цьому вимога обґрунтованості (серед вимог правильного застосування права) «означає повне виявлення, ретельне вивчення і використання всіх матеріалів, що відносяться до справи, ухвалення рішення тільки на основі достовірних, добре перевірених, не підлягаючих сумніву фактів», вимога доцільності (серед вимог правильного застосування права) «означає урахування конкретних умов застосування норми права, взяття до уваги специфіки ситуації, що склалася, у момент винесення рішення. Норма права не може включати всіх конкретних деталей ситуації, що вимагає рішення, тому правозастосовець має обрати найбільш оптимальний (економний та ефективний) варіант реалізації правових приписів. При цьому «мотив доцільності не повинен суперечити вимозі законності»¹¹.

8. Які правила дії у часі норми абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (щодо недопущення відкриття провадження у справі про банкрутство боржників – юридичних осіб за заявою кредиторів за вимогами до боржника, що виникли з 12.03.2020) з огляду на те, що розділ «Прикінцеві та перехідні положення» доповнені пунктом 1-2 відповідно до Закону України «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо недопущення зловживань у сфері банкрутства на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби COVID-19» від 18.06.2020 № 728-IX, а Законом України від 14.12.2021 № 1944-IX «Про внесення змін до розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу України з процедур банкрутства» абзац сьомий виключено?

Правильною відповіддю на питання звернення «Які правила дії у часі норми абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ (щодо недопущення відкриття провадження у справі про банкрутство боржників – юридичних осіб за заявою кредиторів за вимогами до боржника, що виникли з 12.03.2020) з огляду на те, що розділ «Прикінцеві та перехідні положення»

---

¹¹ Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник / Н.М. Крестовська, Л.Г. Матвєєва. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 584 с.

доповнені пунктом 1-2 відповідно до Закону України «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо недопущення зловживань у сфері банкрутства на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби COVID-19» від 18.06.2020 № 728-IX, а Законом України від 14.12.2021 № 1944-IX «Про внесення змін до розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу України з процедур банкрутства» абзац сьомий виключено?» вважаємо: «Законом України України № 728-IX «Про внесення зміни до Кодексу України з процедур банкрутства щодо недопущення зловживань у сфері банкрутства на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби COVID-19» від 18.06.2020 та Законом України Про внесення змін до розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу України з процедур банкрутства» встановлені наступні правила дії у часі норми абз. 7 пункту 1-2 Прикінцевих та перехідних положень КУЗПБ (щодо недопущення відкриття провадження у справі про банкрутство боржників – юридичних осіб за заявою кредиторів за вимогами до боржника, що виникли з 12.03.2020) : згідно до п 1. Розділу II. Прикінцевих положень Закону України № 728-IX «Про внесення зміни до Кодексу України з процедур банкрутства щодо недопущення зловживань у сфері банкрутства на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби COVID-19» від 18.06.2020, цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, при тому, що згідно до п 1. Розділу II. Прикінцевих положень Закону України від 14.12.2021 № 1944-IX «Про внесення змін до розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу України з процедур банкрутства» цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування».

Зазначене може вважатися концептуальним підґрунтям для вирішення поставлених у зверненні питань.

Висновок підготовлено д.ю.н., професором Харитоновим Є.О. за участі к.ю.н., доцента, доцента кафедри цивільного права НУ «ОЮА» Матійка М.В.

**Д.ю.н., професор, член
Науково-консультативної ради
Верховного Суду**

Євген ХАРИТОНОВ